

KLAIPĖDOS
UNIVERSITETAS

International Scientific Conference

**MODERN TRANSFORMATION OF ECONOMICS
AND MANAGEMENT IN THE ERA OF GLOBALIZATION**

January 29, 2016

Proceedings of the Conference

Tarptautinė Mokslinė Konferencija

**EKONOMIKOS IR VADYBOS DABARTINIS PAKITIMAS
IR GLOBALIZACIJOS LAIKOTARPIS**

2016 m. sausio 29 d.

Konferencijų pranešimų medžiaga

Klaipėda – 2016

Organising Committee

Chairman

Rimantas Stašis Professor, Dr. Of Economics, Head of Management Department, Klaipeda University, Lithuania.

Members

Jan Žukovskis Associate Prof., Dr. of Economics, Head of Business and Rural Development Management Institute, Aleksandras Stulginskis University, Kaunas, Lithuania.

Lina Pieliene Associate Professor, Dr. of Economics, Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania.

Alexander Masharsky Professor, Dr. of Economics, Baltic International Academy, Latvia.

Fitim Deari PhD, Assistant Professor in Finance and Accounting, Department of Finance and Accounting Faculty of Business and Economics, South East European University, Tetovo, Republic of Macedonia.

Olga Chwiej Associate Professor, Dr. of Economics, freelancer scientist, Poland.

Octavian Țicu Associate Professor, Dr. of Economics, Researcher-Coordinator, Institute of History, State and Law, Academy of Science of the Republic of Moldova.

Ekaterine Natsvlishvili Associate Professor, Dr. of Economics, Sul Khan-Saba Orbeliani Teaching University, Tbilisi, Georgia.

International Scientific-Practical Conference Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization: Conference Proceedings. January 29, 2016. Klaipeda: Baltija Publishing. 352 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

MODERN ECONOMIC THEORIES

Горіховський М.В. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ФЕРМЕРСЬКИХ ТА ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ	1
Жданова Л.Л. ДИНАМІКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОПИТУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	4
Кравчук І.І. ТРАНСФОРМАЦІЇ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СОЦІУМУ	7
Мага А.М. МЕТОДОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ	10
Продайнова Л.В., Шерстюкова К.Ю. РЕНТНІ ДОХОДИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ	14

GLOBAL ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Azarenkova O.V., Kazakova N.A. EUROPEAN ENERGY POLICY: EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF NORWAY)	18
Andrusiak I.V. IMPLEMENTATING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS: A NEW CHALLENGE FOR THE WORLD COMMUNITY	21
Kozhukhova T.V. ASSESSMENT OF PROGRESS IN FULFILLING THE COMMITMENTS OF COUNTRIES ON DEVELOPMENT AID EFFECTIVENESS	24
Prykhodko I.V. THE THEORY OF «NEW ECONOMIC GEOGRAPHY» IN THE UKRAINIAN INTEGRATION PROCESS TO THE EU	27
Бабанська О.В. РОЗВИТОК ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ	30
Кібальник Л.О. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СВІТОВИХ ФІНАНСОВИХ КРИЗ ТА СТРУКТУРНИХ ЗРУШЕНЬ У ГЕОЕКОНОМІЦІ	33
Князева Е.В. ЭКОЛОГИЗАЦИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ УКРАИНЫ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ	37
Поліщук С.П. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА	40
Прокудін Г.С., Дудник О.С., Чупайленко О.А. УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ СПОЛУЧЕННІ З УРАХУВАННЯМ МОЖЛИВОСТЕЙ ІНТЕГРОВАНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ	43
Самсонова Л.В. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ ВИРОБНИЧОЇ ЕКСПАНСІЇ ТНК	46

ECONOMY AND TRANSFORMATION OF NATIONAL ECONOMY REGULATION

Orlova A.A., Rykhlytskyi O.I. DECENTRALIZATION OF VOCATIONAL EDUCATION IN UKRAINE: MODERN CHALLENGES	50
---	----

Дуб Н.Є., Карпінська Т.Г., Журомський В.С. РЕФОРМА В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ: РЕГРЕС ЧИ ПОСТУП?	170
Журавльова Т.О. ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	172
Зайцева М.М. ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА РЕГІОНАЛЬНОГО МАРКЕТИНГУ В ТУРИЗМІ	175
Кравчук І.А. ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЙ КОНЦЕПЦІЇ АГРАРНОГО МАРКЕТИНГУ	179
Красноусов А.В. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	182

PRODUCING POWERS TRANSFORMATIONS AND MODERN FEATURES OF TERRITORY DEVELOPMENT

Бігус М.М. КОМПЛЕКСНИЙ ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ РЕГІОНУ	186
Бойченко В.С. ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «РОЗВИТОК РЕГІОНУ»	190
Ценклер П.І. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК РЕГІОНУ ..	192
Шевчук І.Б. ПОТОЧНИЙ РІВЕНЬ ЗРІЛОСТІ ІКТ-СФЕРИ ЯК БАЗИС ДЛЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ	195

ECONOMY OF NATURE USING AND MODERN PROBLEMS OF ENVIRONMENTAL PROTECTION

Korinnyi S.O. THE PERSPECTIVE OF USING OF ALTERNATIVE ENERGY IN UKRAINE AS A PART OF ENERGY DIVERSIFICATION TREND	200
Греськів О.Б. ПІДХОДИ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ЗАПОВІДНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	203
Сагайдак-Нікітюк Р.В., Голубіова К.К. ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ РИЗИКАМИ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ	207

BUSINESS ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT: NATIONAL FEATURES AND WORLD TENDENCIES

Gil'orme T.V. FORMATION OF ACCOUNTING MODEL AND HUMAN RESOURCES ASSESSMENT WITHIN THE SYSTEM OF MANAGEMENT ACCOUNTING	210
Железняк Н.В. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	213
Ужва А.М., Загорулько Ю.С. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕФІНІЦІЇ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОБЛІКУ	217
Клим Н.М., Гончаренко О.О. ЗАСТОСУВАННЯ КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНИХ ПРОЦЕДУР В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОБЛІКУ ЗОВОВ'ЯЗАНЬ І ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	220
Мороз В.П. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ РОЗРАХУНКУ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	224

Томчук В.В. НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	228
Тютюнник С.В., Тютюнник Ю.М. ОЦІНЮВАННЯ ДИНАМІКИ ТА ФАКТОРІВ ЗМІНИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	232

FINANCES, MONEY AND CREDIT: INNOVATIONAL AND INVESTMENT STRATEGIES

Davydenko N.M. SOURCES OF INVESTMENT POTENTIAL OF THE NATIONAL ECONOMY	236
Zharikova O.B., Pashchenko O.V. ADVANTAGES AND EVALUATION ACCORDING ESTATE INTERNATIONAL AND NATIONAL STANDARDS UKRAINE	238
Klischuk O.V., Kuznyetsova A.Ya. EXPLORING THE INFLUENCE OF HRYVNIA EXCHANGE RATE VOLATILITY ON FINANCIAL SUSTAINABILITY	244
Konstantiuk N.I. PECULIARITIES OF UNIVERSITIES FUNDING	247
Kornyliuk A.V. EXPORT OPPORTUNITIES OF UKRAINIAN AGRICULTURAL COMPANIES	249
Гришук Н.В. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ АГРОФОРМУВАНЬ В УМОВАХ ДЕФОРМАЦІЙ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ	252
Дем'янюк А.В. ПАРТИЦИПАТОРНИЙ БЮДЖЕТ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ	255
Деркач Ю.Б. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ	257
Діброва О.Л. КОЛІЗІЇ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗИДЕНТСЬКОГО СТАТУСУ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ – ПЛАТНИКА ПОДАТКУ	260
Дубовик О.Ю. ДОМІНАНТИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В АГРОСЕКТОРІ	263
Євенко Т.І. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	266
Жадан О.В. ОЦІНКА МЕТОДІВ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	271
Завадська Д.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО ТА РЕАЛЬНОГО СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	275
Затонацька Т.Г. СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	280
Ключка С.С. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	285
Косаревиц Н.Б. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ – ШЛЯХ ДО ФІНАНСОВОЇ САМОДОСТАТНОСТІ ОБ'ЄДНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	289
Криленко В.І. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ	293

Мета розрахунків полягає у визначенні тривалості періоду, протягом якого зростання бази оподаткування (відбувся за рахунок зниження ставок податків та зборів) зможе забезпечити збільшення платежів підприємств до бюджету і компенсувати початкове скорочення його доходів.

Однак Бенч Н.Я. переконує в тому, що існує необхідність розгляду критерію оптимальності не в статичному положенні, а в динамці. Це пов'язано з тим, що на практиці дуже важко досягти оптимальних характеристик податкової системи. І навіть коли податкову систему можна охарактеризувати як оптимальну, вона дуже швидко може втратити такі якості. Це пов'язано, головним чином, з динамічною природою економічного середовища [2].

Послаблення податкового тиску на підприємства лісового господарства буде сприяти зростанню реальних доходів підприємств галузі, збільшить їх платоспроможність, дасть поштовх до економічного зростання та розвитку виробництва. Окрім того, скорочення податкового тиску покращить інвестиційний клімат, поживить ділову активність суб'єктів господарювання, сприятиме збільшенню робочих місць, додасть вартість в результаті удосконалення технологічної обробки деревини, що, в свою чергу призведе до зростання обсягів податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Список використаної літератури:

1. Амоша О. До питання про оцінку рівня податків в Україні / О. Амоша, В. Вишневецький // Економіка України. – 2007. – № 6. – С. 11-19.
2. Бенч Н. Я. Податкове навантаження як окрема економічна категорія: теоретична сутність та спроби обрахунку / Н. Я. Бенч // Наукові праці НДФІ. – 2008. – № 2. – С. 111-118.
3. Система оподаткування та податкова політика: Навчальний посібник / В. Б. Захожай, Я. В. Литвиненко, К. В. Захожай, Р. Я. Литвиненко; під заг. ред. В. Б. Захожая та Я. В. Литвиненка. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.

Томчук В.В.

*кандидат економічних наук, економіст,
ТОВ «Вінницька Промислова Компанія»,
м. Вінниця, Україна*

НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Формування системи ринкових відносин у сучасних умовах вимагає від сільськогосподарських підприємств постійно адаптуватись до зміни попиту: поліпшувати якість, знижувати собівартість та ціни, оптимізувати структуру витрат.

Світова економічна криза, зменшення купівельної спроможності населення, інфляція, прийняття неефективних управлінських рішень – все це є чинниками фінансової кризи вітчизняних сільськогосподарських підприємств. На нашу думку, одним із головних чинників, що зумовлює прийняття неефективних управлінських рішень у фінансовій сфері на вітчизняних підприємствах, є відсутність ефективного планування, належної координації дій різноманітних служб, інформаційного менеджменту, бухгалтерського обліку та контролю.

Виробництво, реалізація, отримання прибутку, ефективне управління коштами та інші господарські операції сьогодні безпосередньо залежать від зовнішніх факторів. Тому управління ними повинно здійснюватись оперативно з урахуванням постійного впливу різноманітних чинників. Можливість пристосування до змін ускладнюється також специфікою сільськогосподарських умов господарювання та особливістю галузі. Забезпечення ефективності та результативності господарських процесів можливе за умови своєчасного спостереження за ходом їх здійснення. Разом з тим зростає роль оперативного реагування на факти і причини виникнення відхилень від заданих параметрів. Внаслідок цього виникає необхідність швидкої перевірки отриманої інформації, визначенні і оцінці її доречності та якості. Таким чином, задоволення потреб користувачів й управлінців різних рівнів у своєчасних поточних даних щодо грошових потоків забезпечується системою контролю.

З нашого погляду, для удосконалення процесу контролю грошових коштів необхідно створювати комплексні електронні інформаційні системи (КІС), які забезпечать інтегрованість функцій управління, що орієнтовані на оперативне формування варіантів рішень для керівництва.

У теперішній час для сільськогосподарських підприємств виникає гостра необхідність у володінні засобами збору і можливістю обробки значних обсягів інформації щодо стану та перспектив виробництва, цін на продукцію й виробничих запасів, кон'юнктури на ринку тощо. Це дасть змогу підвищити показники ефективності діяльності підприємства, формувати і приймати ефективні стратегічні рішення.

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій дав можливість широкому розповсюдженню інформаційних систем управління. Інформаційні технології (ІТ) призначені для надання інформації щодо її аналізу людиною з метою прийняття на його основі управлінського рішення щодо виконання будь-якої дії.

Інформаційна технологія представляє собою процес обробки інформації про стан об'єкта дослідження за допомогою сукупності методів і засобів реалізації операцій збору, реєстрації, передачі, накопичення, пошуку, обробки і захисту інформації на основі застосування програмного забезпечення і використання комп'ютерних засобів [1, с. 196].

Інформаційні технології у своєму розвитку пройшли кілька еволюційних етапів, перехід до етапу вищого рівня визначався розвитком науково-технічного прогресу, появою нових технічних засобів обробки інформації. Наразі існує ряд сучасних високотехнологічних комп'ютерних

засобів, що зумовило появу нових інформаційних технологій, які забезпечують обробку і передачу інформації різними засобами.

В. В. Сопко і В. П. Завгородній виділяють три основних підходи до проведення контролю в умовах інформаційних систем і комп'ютерних засобів:

- перший підхід передбачає проведення порівняння інформації, отриманої із середовища інформаційної системи, з вихідними відомостями та даними звітності вручну;

- другий підхід полягає в перевірці правильності відображення операцій на основі введених звітних даних і даних реєстрів бухгалтерського обліку;

- третій підхід базується на проведенні контрольних операцій безпосередньо в інформаційній системі підприємства із застосуванням комп'ютерних і програмних засобів, за допомогою яких вона реалізована.

При цьому вибір підходу для проведення контролю в умовах комп'ютерної обробки даних залежить від таких факторів:

- рівня комп'ютеризації бухгалтерського обліку, наявності методик реалізації автоматизованого контролю;

- ступеня доступності до облікових даних;

- труднощів обробки інформації;

- наявності спеціалістів відповідної кваліфікації [4, с. 153 – 161].

Для забезпечення ефективності переходу до комп'ютеризації, впровадження комплексної інформаційної системи необхідно проводити поетапно:

- дослідження господарської діяльності підприємства, яке полягає у вивченні організаційної структури підприємства та системи управління, виявленні ділянок, які потребують покращення;

- аналіз масштабів комп'ютеризації, тобто визначення переліку об'єктів та послідовність їх включення до комплексної інформаційної системи;

- проектування системи та узгодження проекту, тобто у письмовому вигляді фіксується конкретний перелік всіх завдань, які повинна надавати ІС, та умов, які вони повинні задовольняти;

- вибір програмного і технічного забезпечення із врахуванням перспектив їх розвитку;

- впровадження, налаштування та удосконалення системи [2].

Євдокимов В. В. зазначає, що обґрунтування економічної ефективності впровадження інформаційних систем дозволяє:

- встановити основні економічно ефективні напрями комп'ютеризації окремих управлінських робіт;

- виявити можливий розмір річного економічного ефекту, який може бути забезпечений впровадженням інформаційних систем на конкретному підприємстві;

- визначити припустимий обсяг капітальних вкладень у впровадження ІС на підприємстві;

- розрахувати термін окупності витрат на інформаційних систем та порівняти його з встановленими нормативами у відповідній галузі;

- виявити необхідність і доцільність витрат на створення і впровадження інформаційних систем на кожному об'єкті;
- вибрати найбільш економічно ефективний варіант комп'ютеризації в цілому;
- визначити послідовність проведення робіт із впровадження інформаційних систем [2].

Івахненко С. В. вважає доцільним розглядати контроль як функцію управління, на основі кібернетичного підходу.

Кібернетичний підхід передбачає дослідження економічного об'єкта на основі принципів кібернетики, виділення прямих і зворотних зв'язків, розгляду складових системи як «чорних ящиків», про які відомі тільки вхідна і вихідна інформація, а внутрішня структура не розглядається.

Івахненко С. В. визначає чотири умови можливості контролювання будь-якого процесу, при невиконанні хоча б однієї умови процес не є контрольованим:

- наявність завдання для керованого процесу;
- одиниці вимірювання результату процесу мають бути визначені завданнями;
- обов'язкова наявність ідеальної моделі керованого процесу для визначення досягнення або недосягнення;
- має бути передбачена можливість коригування для усунення або зменшення виявлених відхилень від поставлених завдань [3].

Таким чином, в умовах комплексної інформаційної системи значно спрощується виконання розрахункових операцій, зменшується кількість помилок, зростає упорядкованість інформації в інформаційних базах, і, що особливо важливо для забезпечення ефективності контролю – одержання в достатньому обсязі потрібної інформації за короткий час, що забезпечує підвищення оперативності прийняття управлінських рішень в сільськогосподарському підприємстві. При цьому забезпечується інтеграція системи відділу контролю з системою бухгалтерського обліку для можливості формування єдиної інформаційної бази бухгалтерського обліку і контролю за господарською діяльністю підприємства.

Список використаної літератури:

1. Грицунов О. В. Інформаційні системи та технології: навч. посіб. для студ. за напрямом підготовки «Транспортні технології» / Грицунов О. В. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 222 с.

2. Євдокимов В. В. Особливості впровадження комп'ютерних систем бухгалтерського обліку на великих підприємствах / В. В. Євдокимов // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – № 1 (13). – С. 193–202.

3. Івахненко С. В. Інформаційні технології в аудиті та внутрішньогосподарському контролі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / С. В. Івахненко. – ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К., 2011. – 33 с.

4. Сопко В. В. Концепція бухгалтерського обліку пасивів (капіталу, власності) в управлінні підприємницькою діяльністю: автореф. дис. на здобуття

наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / В. В. Сопко. – Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2008. – 31 с.

Тютюнник С.В.

доцент кафедри організації обліку та аудиту;

Тютюнник Ю.М.

*професор кафедри економічної теорії
та економічних досліджень,*

*Полтавська державна аграрна академія,
м. Полтава, Україна*

ОЦІНЮВАННЯ ДИНАМІКИ ТА ФАКТОРІВ ЗМІНИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливим показником, що характеризує ефективність господарювання, у тому числі операційної діяльності підприємств, є рентабельність (відносна характеристика ефективності). Оцінювання динаміки та факторів зміни рентабельності є одним із етапів аналізу фінансового стану підприємства.

Рентабельність – це відносний рівень прибутковості бізнесу, що характеризує відношення отриманого ефекту (прибутку) до наявних або використаних ресурсів. Рентабельність показує, скільки копійок прибутку одержало підприємство на 1 грн здійснених витрат (вкладеного капіталу, використаних ресурсів).

Показники рентабельності більш повно, ніж прибуток, характеризують ефективність господарювання, оскільки їх величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або використаними ресурсами [1, с. 171]. Показники рентабельності відображають здатність здійснених витрат (використаних ресурсів) окупитися прибутком, що є основою подальшої діяльності підприємства.

Для оцінювання ефективності операційної діяльності використовується показник рентабельності (збитковості) операційної діяльності. Він визначається як відношення фінансового результату від операційної діяльності до операційних витрат і характеризує, скільки отримано прибутку (збитку) від операційної діяльності з 1 грн операційних витрат.

Проаналізуємо динаміку рентабельності операційної діяльності в економіці України за інформацією Статичного щорічника України за 2014 р. [2] (табл. 1, рис. 1).

Таким чином, упродовж 2010-2014 рр. спостерігалася нестійка тенденція рентабельності операційної діяльності. До 2011 р. мало місце підвищення ефективності такої діяльності, а з 2012 р. відбулося значне її зниження. У 2014 р. розглянутий показник усього за видами економічної

діяльності знизився до рівня збитковості 4,1%, що на 8,1 відсоткового пункту нижче порівняно з 2010 р. Протилежна ситуація спостерігалася з рентабельністю операційної діяльності сільського, лісового та рибного господарства, де відбулося зростання до 20,3% у 2014 р. порівняно з 11,3% у 2013 р., але порівняно з 2010 р. показник знизився на 2,6 відсоткового пункту. Таку ситуацію можна пояснити впливом внутрішніх та зовнішніх чинників.

Таблиця 1

Динаміка показників рентабельності операційної діяльності в економіці України за 2010-2014 рр., %

Показник	Роки					Відхилення (+,-), в. п.
	2010	2011	2012	2013	2014	
Рентабельність операційної діяльності: усього за видами економічної діяльності	4,0	5,9	5,0	3,9	-4,1	-8,1
сільське, лісове та рибне господарство	22,9	23,2	21,7	11,3	20,3	-2,6

Рис. 1. Динаміка рентабельності операційної діяльності в економіці України за 2010-2014 рр.

Далі визначимо вплив факторів на зміну рентабельності операційної діяльності (табл. 2).

Аналіз впливу факторів на зміну рентабельності операційної діяльності проводиться за детермінованою кратною моделлю:

$$P = \frac{\Phi P}{B} \times 100 \quad (1)$$

За допомогою способу ланцюгових підстановок визначається умовне значення результативного показника:

$$P_{\text{ум}} = \frac{\Phi P_1}{B_0} \times 100 \quad (2)$$

де ΦP_1 – фінансовий результат звітного року;
 B_0 – витрати базового року.